

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken

Auteur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

28 januari 2026

Kenmerk

WJZ / 103786967

nota
TER BESLISSING

Uitspraak Klimaatzaak Greenpeace Bonaire

Kopie aan

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Bijlage

1. Kamerbrief Eerste Kamer
2. Kamerbrief Tweede Kamer

Parafenroute

[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]

Aanleiding

- De rechtbank Den Haag heeft uitspraak gedaan in de procedure van Greenpeace tegen de Staat der Nederlanden over klimaatverandering op Bonaire.
- Met de bijgevoegde Kamerbrieven worden de Eerste en Tweede Kamer door u, de minister van IenW en de staatssecretaris van BZK geïnformeerd over deze uitspraak en wordt een eerste beknopte duiding van de betekenis van de uitspraak gegeven.

Geadviseerd besluit

- U kunt instemmen met de verzending van de Kamerbrieven door deze te ondertekenen.
- U kunt desgewenst de annotatie benutten om de (R)MR op 30 januari 2026 te informeren over de uitspraak.

Kernpunten

- De rechtbank oordeelt dat de Staat met het klimaatmitigatiebeleid voor Europees Nederland en het klimaatadaptatiebeleid voor Bonaire de inwoners van Bonaire onvoldoende beschermt tegen klimaatverandering en de gevolgen daarvan.
- Dit is volgens de rechtbank in strijd met mensenrechten onder het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).
- Op basis hiervan beveelt de rechtbank de Staat een aantal acties te ondernemen (zie hieronder).

Mitigatie

- Ten aanzien van mitigatie oordeelt de rechtbank dat de Staat in strijd handelt met het recht op eerbiediging van het recht op privé-, familie- en gezinsleven (art. 8 EVRM) doordat het klimaatbeleid geen eerlijke bijdrage levert aan de wereldwijd noodzakelijk inspanningen om de mondiale temperatuurstijging te

beperken tot 1,5 °C. De rechtbank baseert dit oordeel op de volgende overwegingen:

1. Emissiereductiedoelstellingen. De rechtbank ziet sterke indicaties dat de Nederlandse en Europese reductiedoelen lager liggen dan de VN-minimumnormen die volgens haar kunnen worden afgeleid uit de het *Glasgow Climate Pact* en het *Sharm-el-Sheikh Implementation Plan*. De rechtbank noemt dat de Nederlandse en Europese doelstellingen op het eerste gezicht veel op de VN-norm lijken, maar feitelijk rekenen met andere grootheden, onder andere omdat in de VN-norm ook de uitstoot van lucht- en zeevaart zijn meegenomen. Op basis daarvan stelt de rechtbank dat Nederland, als Annex I-land, zijn totale uitstoot van broeikasgassen in 2030 met ten minste 43% ten opzichte van 2019 moet reduceren en in 2050 klimaatneutraal moet zijn.
2. Uitvoering van klimaatmaatregelen. De rechtbank acht het op basis van de huidige maatregelen zeer onwaarschijnlijk dat het wettelijke streefdoel voor 2030 zal worden gehaald. Daarnaast constateert zij dat concrete beleidsplannen en maatregelen voor de periode 2030–2050 ontbreken.
3. Kwantificering van emissies. Volgens de rechtbank voldoet Nederland niet aan bepaalde onderdelen uit het beoordelingskader van de *KlimaSeniorinnen*-uitspraak van het EHRM, namelijk dat Nederland de resterende uitstoot tot aan klimaatneutraliteit niet heeft gekwantificeerd. Evenmin is er voor de gehele periode tot klimaatneutraliteit in 2050 een regelgevingskader met tussentijdse bindende doelstellingen en trajecten voor emissiereductie.
- De rechtbank beveelt de Staat om:
 - binnen achttien maanden na het vonnis absolute emissiereductiedoelen voor de gehele economie in nationale regelgeving op te nemen, waaronder tussentijdse doelen en trajecten voor de emissiereductie in de periode tot 2050. Deze emissiereductiedoelen moeten voldoen aan de in VN-verband gemaakte klimaatafspraken (waaronder het *Glasgow Climate Pact* en het *Sharm-El-Sheikh Implementation Plan*).
 - Ook beveelt de rechtbank de Staat om de (resterende) emissieruimte voor Nederland inzichtelijk te maken.

Adaptatie

- Ten aanzien van adaptatie oordeelt de rechtbank dat de Staat in strijd handelt met het recht op eerbiediging van het recht op privé-, familie- en gezinsleven (artikel 8 EVRM) doordat de Staat niet tijdig passende maatregelen genomen om de inwoners van Bonaire te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering en dat de Staat in strijd handelt met het verbod op discriminatie (artikel 14 EVRM), door de inwoners van Bonaire ongelijk te behandelen ten opzichte van de inwoners van Europees Nederland, zonder dat deze afwijkende behandeling passend, noodzakelijk en evenredig is.
- De rechtbank beveelt de Staat om in 2030 in lijn met de geformuleerde *targets* in het *United Arab Emirates Framework for Global Climate Resilience* een nationaal adaptatieplan, dat ook Bonaire beslaat, op te stellen en te implementeren.

Uitvoerbaar bij voorraad – direct uitvoering geven

- De rechtbank verklaart de uitspraak uitvoerbaar bij voorraad. De Staat wordt immers alleen veroordeeld tot het naleven van verplichtingen die hij al op zich had genomen. Dit betekent dat de Staat direct uitvoering aan de uitspraak

moet geven. Eventueel hoger beroep schort de werking van de uitspraak niet op.

Kenmerk
WJZ / 103786967

Kamerbrieven

- De Kamerbrieven bevatten een korte weergave van de strekking van de uitspraak en een eerste duiding.
- De brieven worden door u, de minister van IenW en de staatssecretaris van BZK ondertekend.
- In de brieven wordt aangegeven dat het kabinet de uitvoering van het vonnis oppakt maar dat de besluitvorming over de invulling van de rechterlijke bevelen is voorbehouden aan het volgende kabinet, evenals een besluit over het al dan niet instellen van hoger beroep.

Hoger beroep

- Tegen de uitspraak kunnen partijen binnen drie maanden hoger beroep instellen. Het al dan niet instellen van hoger beroep wordt nader gezien in afstemming met de landsadvocaat.

Annotatie (R)MR 30 januari 2026

U wordt geadviseerd de (R)MR, mede namens IenW en BZK, te informeren over de uitspraak. U ontvangt deze spreektekst separaat.